

Hanife Nalan Genç

Ondokuz Mayıs University, ngenc@omu.edu.tr, Samsun-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.2.1C0692
ORCID ID	0000-0002-7618-4825
CORRESPONDING AUTHOR	Hanife Nalan Genç

MAUPASSANT'IN PIERRE VE JEAN İSİMLİ ROMANINDA AİLE, GENÇLİK VE AHLAKİ DEĞERLER

ÖZ

Bu çalışmada Guy de Maupassant'ın *Pierre ve Jean* isimli roman, kurguyu güçlendiren aile, gençlik ve ahlak olarak üç başat izlek yönünden ele alınmıştır. İki oğlu Pierre ve Jean ile mutlu bir yaşam süren Roland ailesinin yazgısı aile dostlarından Bay Maréchal'in küçük oğulları Jean'a bıraktığı mirasla birlikte değişir. Romanda aile ve özellikle anneye ilişkilendirilen ahlaki değerler bu iki gencin bakış açısıyla yansıtılır. Romanda bu mirasın tüm aileyi nasıl etkilediği, yaşamlarını ve yazgılarını ne şekilde değiştirdiği ahlaki değerlere vurgu yapılarak iki kardeşten özellikle Pierre'in değerlendirmeleriyle ön plana çıkartılarak yansıtılır. Roman boyunca annesinin iffeti, ailesi ve yaşamları üzerine derin düşüncelere kapılan ve çıkış yolu arayan Pierre'in yaşadıkları özellikle iç dünyası temel alınarak yansıtılır. İçinde yaşadığı derin sarsıntıyı tek başına aşmaya çalışan ancak başarısız olan Pierre yaşadığı olayları anlamaya, çözmeye çalışırken yaşamını derinden değiştirecek süreci de kendi elleriyle hazırlar. *Pierre ve Jean* bu açıdan yazıldığı dönemin toplumsal yaşamı ve ahlaki değerleri hakkında önemli bilgiler verir.

Anahtar Sözcükler: Guy de Maupassant, Pierre ve Jean, Aile, Gençlik, Ahlakî Değerler

FAMILY, YOUTH AND ETHICAL VALUES IN THE NOVEL, PIERRE AND JEAN BY MAUPASSANT

ABSTRACT

In this study, the novel in the name of *Pierre and Jean* by Guy de Maupassant is discussed in terms of family, youth and ethical values as the dominant themes that make the fiction strong. The fate of the Rolands who live with their two sons happily changes due to the legacy which Mr. Maréchal, their family friend, left to their son, Jean. In the novel, family and the ethical values that are related to especially the mother are reflected in the point of view of these two young brothers. In the novel, the effects of the legacy on the family, the changes in their lives and fate are discussed emphasizing the ethical values and particularly the consideration of Pierre is brought into prominence. Throughout the novel, Pierre's reflections on his mother's chastity, family and livelihood are reflected on the basis of the inner world, especially Pierre's life. Pierre, who is trying to overcome the deep jolt that he lives in, but failed, understands the events he is living in, and while he tries to solve, he prepares himself with his own hands to change his life deeply. From this point of view, *Pierre and Jean* gives important information about the social life and ethical values of the period that it was written.

Keywords: Guy de Maupassant, Pierre and Jean, Family, Youth, Ethical Values

How to Cite:

Genç, H.N., (2019). Maupassant'ın Pierre Ve Jean İsimli Romanında Aile, Gençlik Ve Ahlakî Değerler, **Education Sciences (NWSAES)**, 14(2):97-107, DOI: 10.12739/NWSA.2019.14.2.1C0692.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Fransız romancı ve öykü yazarı Guy de Maupassant, kısa yaşamına pek çok yapıt sığdırabilmiş ve bu yüzden adından sıkça söz ettirebilmiş bir yazın insanıdır. Fransız yazınında Doğalcılık akımının öncülerinden biri olan Guy de Maupassant daha çok öykücülüğü ile tanınmaktadır. Yazarın oldukça varıl öyküleri yanında sayıları oldukça sınırlı romanları onun yazınsal bir başka yönünü ortaya koyar. Daha çok öykücülüğü ile kendinden söz ettiren yazarın bu çalışmada ele aldığımız kitabının romancılığı için önemli bir örnek olduğu görüşündeyiz. Yazarın yapıtlarında doğa ile iç içe geçmiş kır kasabaları, deniz kıyıları kendini duyumsatır. Maupassant'ın balıkçılarla ava gitmesi, çevredeki insanlarla söyleşilere katılması, anneye bağlılığı gibi özyaşamından pek çok kesit yapıtlarında yansımaları bulur. Öykülerinde daha çok kır yaşamı ve onun küçük insanlarını mercek altına alırken, 1871 yılında Normandie'yi terk edip Paris'e yerleşmesi üzerine yapıtlarının uzamı değişir. Yazarın bu uzamı resmettiği Pierre ve Jean isimli romanı on yıl boyunca çalıştığı Denizcilik Bakanlığı ve Paris'te yaptığı gezilerden izler taşır. *Pierre ve Jean*'in önsözünde yazma yöntemini anlatır. Bu yöntem yazarın kendisinin belirttiği gibi nesnellığın araştırılması üzerine kuruludur.

Yazarın 1880'den 1890'lı yıllara kadarki yazınsal süreçte yaklaşık 300 öykü ve 6 romanla taçlandırdığı ve 18 kitapta toplanan yapıtları içinde kısa öykülerin yoğunluk taşıdığı görülmektedir. Buradan Maupassant'ın öykücülüğünde ürün verdiği diğer yazınsal türlere göre daha üretken ve yetkin olduğu söylenebilir. Her ne kadar *Pierre ve Jean* bir roman olsa da yazarın öykücülüğünün etkileri romanın genelinde baskın biçimde duyumsanır. Romanın anlatı yerlemleri öykü türünün kurgusal düzenlenişine yakındır. İzlek yalın, sayıları az olan kahramanların içsel ve fiziksel betimlemeleri fazla derinlikli değildir. Maupassant meşru çocuk Pierre'in ruh halini uzun uzun betimlemek yerine, olaylar karşısında nasıl bir tutum sergilediğini göstererek tanıtır. Böylece okur onun iç dünyasını, düşüncelerini dolaysızca öğrenir. Safa'nın işaret ettiği gibi "Kahramanın huyunu bize romancı değil, bu kahramanın olaylar karşısındaki davranışları bildirmelidir; çünkü düşünce, yaşantılardan sonra gelir" (1950:19-21). Seçilen kahramanlar romandan çok öykü türünde olduğu gibi sayıca azdır. Ana ve yan kişiler romanda konu edilen olayla ilişkileri oranında anlatıda yer alır ve buna göre bir rol üstlenirler. Anlatı zamanı da öykü türüne yakınsanabilir. Bu zaman romanda konu edilen olayı açığıklayan ve bir ailenin yaşamından bir kesit aktaran birkaç aylık bir süreçtir.

Uzam, Maupassant'ın öykülerinde ağırlıkla yer verdiği uzamlarla benzerlik taşır. Bu yüzden okur için oldukça tanıdık, bilindik yerlerdir. Yaptığımız bu küçük değerlendirme *Pierre ve Jean*'in yazarın romanın önsözünde 'Roman Üzerine' alt başlığı altında yapıt üzerine yaptığı değerlendirmelerde değindiği gibi "küçük roman" nitelemesine uygun olduğunu gösterir. Yazınsal çevrelerin yazarın başyapıtı olarak değerlendirdiği Pierre ve Jean biçimiyle özgünlüğünü kanıtlar. Bu biçim, Doğalcılık akımının etkisiyle derinlikli ve gözlemlerle güçlendirilmiş bir içerik taşır. Yazar romanda ruhbilimsel inceleme türünün bir tür eleştirisine giriştiğini vurgular. Romanın bir başka özgünlüğü de budur. Bu yolla yazarın amacı romanın özsözünde belirttiği gibi yalın ve basit bir olayın derin ve gizli anlamını anlamaya ve bunlar üzerinde okuru düşünmeye zorlamaktır. Martino'nun bu konudaki şu değerlendirmesi bu görüşü doğrular niteliktedir: "Bu eser ne ilk romanları gibi fazla kibar, ne de son romanları gibi psikolojiye fazla yer veren biraz müphem birtakım hikâyeler yığınıdır"

(1958:118). Maupassant da diğer çağdaşları gibi normal durumda bulunan bir yüreğin, bir ruhun, bir zekânın öyküsünü yazar.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Fransız öykü ve roman yazarı Guy de Maupassant'ın 1887 yılında yazdığı romanı *Pierre ve Jean*, doğalcı, gerçekçi ve psikolojik roman öğeleri taşır. Bu çalışmada *Pierre ve Jean* isimli romanda aile, gençlik ve ahlâk kavramları irdelenmiştir. Roman gerek kurgusu gerekse izlekleri bakımından sosyal, ahlaki ve değer yargılarını yansıtmaya nedeniyle yazıldığı dönemin toplumsal yaşamı ve ahlaki değerleri hakkında önemli bilgiler verir. Eleştirel bakış açısıyla bu kavramların somut olarak ortaya koyan roman önemli bir referans niteliğine sahiptir. Romanın yazınsal niteliği sosyal ve etik kurullarla da desteklendiği için kısa olmasına karşın önemli iletileri somutlama ilkesi temel alınarak yansıma ereğini taşımaktadır. Bu çalışma okura daha çok öyküleriyle tanınan yazarın roman türünde takındığı tavır ve kullandığı biçemi yakından tanıma olanağı sunacaktır.

3. ANLATI YAPISI (NARRATIVE STRUCTURE)

Doğalcılık akımının önde gelen isimlerinden biri olan Fransız öykü ve roman yazarı Guy de Maupassant'ın 1887 yılında kaleme aldığı dördüncü romanı *Pierre ve Jean*, Fransa'nın kuzeyinde bulunan Havre kentinde geçer. Roman doğalcı, gerçekçi ve psikolojik roman öğeleri taşır. Roland ailesi, iki oğulları, aile dostları ve yakın çevrelerindeki insanlarla olağan yaşamlarına devam ederlerken, Roland Baba'nın az buçuk dostu olan noter Mösyö Lecanu'nün ani ziyaret isteği tüm dengeleri bozacaktır. Zira Rolandlar gibi "orta halli ailelerde noterin işe karışması, sözleşme, miras, dava gibi akla bir sürü korkulacak ya da sevindirecek düşünceler getirir." (PJ, 44)¹. Roland ailesi Maupassant'ın yapıtlarında yansıttığı insan portrelerine oldukça yakındır. "Önemli sorunları olmayan, oldukça mutlu, sıradan insanlardır" (Erlat, 1994:139). Bu ziyaret isteğini yalnızca onlar değil, aile dostları Madame Rosémilly de korkulacak değil aksine sevinecek bir nedene bağlar. Bunu dile getirdiği "Mirasa kondunuz. Hiç kuşum yok. Ayağım uğurludur." (PJ, 44) sözleriyle ilan eder. Bu miras ailenin büyük oğlu Pierre'i çevrenin de baskısıyla iç hesaplaşmaya iter. Miras, iki kardeşin yollarını bir daha kesişmeyecek şekilde ayırır.

Aile kendilerine kimden miras kaldığı/kalabileceği araştırmasına girerken "en akla yatkın, yalın ve olağan" (PJ, 44) buluş onaylanır. Bu da aile dostu olan ve Pierre'in bir muayenehane, Jean'ın da bir yazıhane aradığını bilen Mösyö Lecanu'nün ikisinden birine yer bulduğudur. Yemekten sonra kabul edilen noter Mösyö Lecanu'yü Roland yerinden fırlatarak "üstat" (PJ, 46) diyerek karşılar. Bu sesleniş biçimi iki açıdan dikkat çekicidir. Biri Mösyö Lecanu'nün saygın bir meslek üyesi olması, ikincisi ve daha önemlisi onlara mutlu bir haberi müjdeleyecek olma olasılığıdır. Aileye Léon Maréchal adının ne anımsattığına ilişkin kısa bir ön araştırma yapan ve sorular soran noter, onun ölümünü haber verir. Yapay bir üzülmeye belirti gösteren Bay ve Bayan Roland bu ölüm haberini değil, arkasından gelecek bilgiyi ve/veya güzel haberi merak ediyorlardır. Ancak "bu gibi haberler karşısında ister içten gelsin ister yapmacık olsun, hep böyle davranıldığı" (PJ, 47) için ikisi de toplumsal kurullara ters düşmemek veya ayıplanmamak için buna uygun bir davranış sergilemek durumunda

¹ Bu çalışmada gönderme ve alıntılar Maupassant, Guy De. (1999). *Pierre ve Jean* (Dünya Klasikleri Dizisi:39) (Çeviren: Bedia Kösemihal), Ankara: Çağdaş Yayıncılık'tan yapılmıştır. PJ kısaltması ve sayfa numaraları ilgili romana aittir.

kalırlar. Noter Bay Maréchal'ın bütün malını oğulları Jean'a bırakmış olduğunu bildirir. Bu habere o kadar şaşırırlar ki söyleyecek bir tek söz bulamazlar. Artık mutlu haberi öğrenmişlerdir fazla açgözlü ve bencil görünmemek adına hepsi özellikle de Bay ve Bayan Roland dostları Léon Maréchal'ın ölüm haberi karşısında sahte bir üzüntü duygusu yansıtırlar. Noter mirasın ayrıntılarını "doğrudan doğruya hiçbir varisi bulunmayan merhumun bütün servetini, yüzde üç faizli ve yirmi bin frank gelirli hisse senetlerini, elinde doğup büyüyen ve bağışlamaya layık bulduğu küçük oğlunuza bırakmış olduğudur. Miras Mösyö Jean tarafından kabul edilmediği takdirde kimsesiz çocuklara verilecektir" (PJ, 48) sözleriyle açıklarken, mirasın tutarını merak eden aile üyeleri de rahat bir nefes alırlar. Mutlu haberin sarhoşluğuna ilk kapılanlardan olan Roland Baba ölüm haberine karşı duyduğu yapay üzüntü halinden çabucak sıyrılarak servetin kesin biçimde oğlu Jean'a kalıp kalmadığını, bir itiraz ya da engel çıkıp çıkmayacağını sorgulamaya başlar. Hem servetin tutarını hem de yasal bir engel olup olmadığını iyice öğrenmek isteyen Roland Baba dışarıdan bakıldığında kendisinin açgözlü olarak değerlendirilmesi olasılığına karşı davranışının sebebinin oğlunu doğabilecek sıkıntı ve tehlikelerden korumayı çalışan bir baba endişesiyle yaklaştığını göstermek ister. Noter kabul kâğıdını imzalamakta acele eden aileye ertesi gün için bir randevu verir. "Sevinçten kabına sığamayan" (PJ, 51) Roland Baba'nın mutluluğuna diyecek yoktur. Mirasın tümüyle kardeşi Jean'a kaldığını öğrendiğinden beri sessizliğini koruyan ve şaşkınlığını üzerinden atamayan Pierre küçük çaplı bir araştırmayla merakını gidermeye çalışır. Nesnel olarak olayı değerlendirdiğinde tıpkı Pierre ya da diğer tüm insanlar gibi ilk akla gelecek sebebi görmezden gelerek onu yadsıyan Roland Baba, Pierre'in sorularının altında hiçbir anlam aramaz. Madam Roland anılara daldığında Maréchal'i "vefalı, sadık, mert" (PJ, 52) bir dost olarak anımsar.

Doğalcı romanlar arasında değerlendirilmiş olan romanın birkaç ayla sınırlanan anlatı zamanında odağa oturan temel sorunsal Bay Maréchal'den Jean kalan miras olur. "Merhametsiz" olmakla suçlanmış olan Pierre ve Jean'da asıl merhametsizliğin yalnızca hikâyenin kendisinde olduğu vurgulanır (Martino, 1958:119). Bir ailenin yaşamından kesit aktarılan bu süreç hasat zamanı olarak betimlenir. Pierre bu miras haberinden sonra Havre caddelerinde gezinirken içinde duyumsadığı derin üzüntü ve acının kaynağını bulur: "Jean'ı kıskanıyordur" (PJ, 56). Bu beklenmedik miras şimdiden iki kardeşin arasını açmaya başlar. Pierre zengin olmaya karar verir. Polonyalı eczacı Baba Marowsko ile konuşurken onun bu işte bir tuhafılık görmesine başta anlam veremez Pierre. Eczacı mirasın neden iki kardeş arasında pay edilmediğine anlam veremez. Bu durumun çevrede hoş karşılanmayacağından endişe duyar. Pierre'in artık tek hedefi kardeşinden daha varlıklı, daha ünlü olmaktır (PJ, 65). Maupassant tarzının tipik örneğini yansıtan romanda asıl olan olaydır. Romanın anlatı yerlemlerini aile, Pierre ve Jean isimli iki genç ve ele alınan olayı yönlendiren ahlaki değerler olmak üzere üç temel izlek ekseninde değerlendirebiliriz.

4. AİLE (FAMILY)

Romanın ana kahramanlarını bir ailenin üyeleri oluşur. Baba Gérôme, anne Louise ve oğulları Pierre ile Jean'dan oluşan bir aileye eşlik eden diğer yan kahramanlardan bu ailenin yakın aile dostu olan Madam Rosémilly ise romanda iki kardeş arasındaki ilişki ve duygu paylaşımının okura gösterilmesi işlevini üstlenir. Romanın ilk sayfalarından başlayarak Roland ailesinin oğulları Pierre ve Jean'ın farklılıklarına dikkat çekilir. Romanın belli bölümlerinde yinelenen bu farklılık ele alınan konunun açıklanması amacına hizmet eder.

Ailenin "siyah favorileri tıpkı yargıçlar gibi kesilmiş, sakalı bıyığı tıraşlı, otuz yaşındaki büyük oğlu Pierre'in" (PJ, 30) aksine ondan beş yaş küçük olan Jean "sarışın, uzun boylu ve sık sakallı"dır. (PJ, 30). Fiziksel olarak birbirine benzemeyen bu iki kardeşin kişilik özellikleri de belirgin şekilde birbirinden farklıdır. Romanın başında özellikle vurgulanan bu durum ortaya çıkan gerilim ögesinin çözümüne yönelik sergilenen tutumu göstermeyi amaçlar. Duru, "sanatçının kişiliğini, yazı biçiminde ve ayrıntıları seçmesinde gösterdiğini" vurgular (1953:209). Jean "korkak, zayıf, gevşek" ve bir işi hep ertesi güne bırakan savsaklayıcı insanlardandır (PJ, 146). Okurun Jean'ın kişiliği hakkında bilgi sahibi olabilmesi için "yaratılış olarak düzenliliği, ağırbaşlılığı, dinlenceyi sever, ruhunda gizli bir yan yoktur" (PJ, 147) denilerek olaylara karşı ilgisizliği, yaşamda her şeyi doğal karşılamasının sebepleri ortaya konulur. Öğrenimlerini tamamlamak için Paris'te kalan Pierre ve Jean, zaman zaman ailelerinin yaşadığı Havre'a izinle gelir ve babalarının eğlencesini paylaşırlar.

Romanda iki kardeşin gerek kişilik, gerekse fiziksel özelliklerinin birbirine hiç benzemediği sıklıkla dile getirilerek okurun belleğinde bu farklılığın canlı tutulması sağlanır. Pierre birçok mesleğe heves etmiş, hatta bazılarını denemiş hepsinden çarçabuk usanmış, heyecanlı, akıllı, gelgeç ve inatçı biri olarak betimlenir. Pierre en sonunda doktorlukta karar kılmıştır.

Pierre ile Jean'ın birbirlerine benzememelerinin vurgulanması romanda şu sözlerle yapılır: "Jean, ağabeyine hiç benzemezdi. Jean ne kadar sarışınsa büyüğü o kadar esmer, o ne kadar sakınse öteki o kadar coşkun, küçük ne kadar yumuşaksa, büyük o kadar kinciydi. Hukuk öğrenimini rahatça yapmış, Pierre doktor çıkarken, o da lisans diplomasını almıştı." (PJ, 31). Birbirlerine zararsız, kardeşçe bir düşmanlık besleyen Pierre ve Jean arasında görünmez bir çatışmanın varlığı duyumsanır. Pierre çocukluğundan bu yana yumuşaklık, iyilik, uysallık örneği olan kardeşi Jean'ın "bu yumuşaklığını gevşeklik, iyiliğini budalalık, hoş görürlüğünü de körlük sayar" (PJ, 32). Bu bilgilerle okura Pierre'in Jean'ın kişiliğini küçümseyerek aslında ona gösterilen sevgiyi, ilgiyi kıskandığı sezdirilir.

Eskiden Paris'te kuyumcu olan Roland Baba geliriyle alçakgönüllü bir yaşam sürecektir duruma gelir gelmez, denize, balığa olan çılgınca aşkı onu tezgâh başından ayırmış ve Havre'a çekilmiştir. Roland Baba "yabancıların yanında kendini tutar, ama evde ağzını açar gözünü yumar, bir zebella kesilirdi" sözü ile betimlenir. (PJ, 37). Bayan Roland ve eşi birbiriyle uyumlu bir çift değillerdir. Günahının nedenini "Roland'ın çirkinliğinde, budalalığında, sarsaklığında, mankafalığında, bayağı görünüşünde bularak ona kızan" (PJ, 167-168) Mme. Roland küçük oğlu Jean'a kocasına ihanetini itiraf ederken, kendini haklı çıkarırcasına onun bayağılığı yüzünden bu duruma düştüğü söylemekten çekinmez. Bu yönüyle kişinin özgür iradesi ve vicdanıyla bütünleştirdiği değerler bütünlüğünü işaret eden ahlak kurallarına göre değil, doğasında olan güdülerle davrandığını sergiler.

Kentsoylu anne yetişkin çocuklar arasındaki tartışmayı yatıştırmaya çalışan biri olarak betimlenir. Kırk sekiz yaşında ancak yaşını hiç göstermeyen biridir. Kocasının kendisine karşı sert davrandığı Louise Roland "gürültüden, olaydan, boş lakırdılardan çekinen" (PJ, 37) bir kadındır. Kocasına boyun eğen, ondan hiç bir şey isteyemeyen bu kadın bu görüntünün altında kendi bildiği gibi davranan ve kararlar alabilen biridir. Eşler arasındaki ilişkiyi gösteren bir başka şey de birbirlerine nasıl seslendikleridir. M. Roland eşine ismi ile seslenirken, Mme. Roland eşine evde baba, bazen de yabancılar yanında Mösyö Roland der (PJ, 44). Maupassant, tüm olumsuz kişilik özelliklerine karşın tüm aile üyelerini cana yakın nitelikleriyle ön plana çıkartır. "...Anne mazurdur ve merhamete layıktır. Zengin olan

küçük kardeş Jean yumuşak başlıdır, sevimlidir. Baba budala, fakat babacan bir adamdır. Fakir olan büyük kardeş Pierre kıskançtır, üzgündür" (Martino, 1958:1119).

Roland çifti arasında duygusal anlamda bir bağlılık olmadığı böylece gösterilirken, romanın ilerleyen bölümünde bu durumun niçin bu şekilde aktarıldığı anlaşılacaktır. Pierre kardeşi Jean'ın Maréchal'in oğlu olduğuna inandığı noktadan sonra ailesi ve özellikle de güçlü duygularla bağlandığı annesiyle olan ilişkileri değişmeye başlar. Kendisi dışında bir kadının iffetini önemsemeyen "her şeyden hoşnut, bön, şişman bu adamın" (PJ, 113) nasıl olur da kendi babası olur diye düşünmekten kendini alamaz. Namus konusunda babasından farklı düşünmeyen Jean'ı ve yalan söylemiş olan annesine öfkesi artırttıktan sonra Pierre uzun zaman farkında olmadığı annesinin ihaneti ile yıkılır. İnsanın güven ve sevgi duyacağı aile ortamında öz annesi tarafından aldatılmış bir oğulun öfkesiyle ona olan kutsal sevginin çalınmış olduğunu duyumsar. Romanda kadın ve ahlak konusu Pierre'in annesiyle verilir. Böylece Maupassant'ın kadınları ahlak bakımından değerlendirmesinde anneliğin önemli bir ölçüt olduğu ortaya konulur. Kadın erkek ilişkilerinde sevgiyi iki tarafın rızasıyla yapılmış bir anlaşma olarak değerlendirip, zayıflık gösterenin ihanetle suçlanabileceğinin kabul edilebilir bir durum olarak değerlendiren yazar, söz konusunu kadının anne olunca görevinin büyüdüğüne dikkat çeker. Zira "kadın, anne olunca doğa ona bir soyu teslim ettiği için, görevi büyümüş sayılır. Artık kötülük etti mi, bir alçak, bir ahlaksız, bir aşağılık olur." (PJ, 115).

Ailesiyle yabancılaşan Pierre'in yalnızlığına gömülmesini aile üyeleri onun kişiliğine bağlayarak olağan bulurlar. Annesinin yarattığı düş kırıklığından sonra Pierre onun manen ölmüş gördüğünü babasıyla konuştuğu sırada üstü kapalı olarak itiraf etse de babası Pierre'in sözlerinin altında yatan anlamı algılamaktan uzaktır. Pierre'in sözlerinden bir kadından söz ettiğini anlasa da bu kadının annesi değil, Pierre'in gönlünü kaptırdığı bir kadın olduğuna inanır. Pierre annesini sevmediği, ona saygı duymadığı, işkence çektiği için acı çekerken aslında kendisi daha büyük acılar içindedir. Pierre'in çektiği acıların tersine olayı öğrenen Jean annesini affeder hatta kendisiyle kalması için ısrar eder. Annesi Jean'a babanın metresi olduğunu ancak bundan ne utandığını ne de üzülmediğini itiraf eder. Bu olay Pierre'i annesine karşı beslediği temiz sevgisinden ederken, Jean'ın çıkarlarına dokunan bir talih darbesine uğratar. (PJ, 157). Jean'ın kardeşiyle karşılaştırılarak verilen kişilik özellikleri onun "en kutsal ahlak kuralları bir anda içinden siliniverdiğini" (PJ, 157) göstermek içindir. Böyle davranmasının gerekçesi de dayanıklı biri olmadığı, rahatına düşkün olduğu bilgisiyse desteklenir. Pierre ve annesini birbirinden ayıran durumu bir avukat edasıyla "bir ahlaksızlık olayından sonra müşterilerinin durumlarını düzenler gibi" (PJ, 158) değerlendirir.

5. GENÇLİK (YOUTH)

Romanda biri otuz diğeri yirmi beş yaşında yetişkin birer insan olan Pierre ve Jean için kışın kendileri öğrenimdeyken annelerinin tanıştığı komşusu yirmi üç yaşındaki taze dul Mme. Rosémilly önemli bir rol üstlenir. Bu iki delikanlının amacı Mme. Rosémilly'ye hoş görünmekten çok birbirleriyle yarışmaktır. Yan karakterlerden biri olan Mme. Rosémilly romanda Pierre tarafından kıskanılan Jean'ın hoşlandığı bir kadın olması sebebiyle Pierre'in gerek söylemleri gerekse tavırlarıyla hışmına uğrar. Pierre'in kardeşine karşı beslediği kıskançlık duyguları yüzünden aileden biri gibi olan ve tüm olayları yakından bilen Mme. Rosémilly Pierre'in çekim alanına gir(e)mez. Ona karşı son derece olumsuz tavırlarını açıkça

sergilemekten çekince duymayan Pierre, bunu kabalık sınırlarına kadar vardırır. Bu davranışının altında yatan tek sebep kardeşi Jean'ın dul Mme. Rosémilly'ye ilgi duymasıdır. Dolayısıyla hoş bir bayan olan Mme. Rosémilly'ye içten içe öfke duyan Pierre, kendisini bilerek ondan ve onun ilgisinden uzak tutmaya çalışır. Kardeşinin Mme. Rosémilly'ye ilgisini sezen Pierre onu bu yönden yaralamaya çalışır. Mme. Rosémilly'ye "dul" adını takan Pierre bu kötü ve iğneleyici sözle Jean'ı sinirlendirmeyi başarır. Pierre ve Jean'ın aşk konusundaki düşünceleri de birbirininkinden farklıdır. Jean Rosémilly ile evlenmeyi onun maddi gücü ve sağlayacağı yaşam standartları için ister. Pierre Jean'ın evlenmek istediği Mme. Rosémilly hakkındaki düşüncelerini kardeşini kırarak sözlerle belirtir. Aslında bu yolla tüm kadınları simgeleyen annesine olan öfkesi, içinde biriktirdiği kin, yatıştıramadığı isyan duyguları, herkesten gizlediği acılarını açığa vurur. Çatışma başlatan bu konu üzerinden Pierre kendisini rahatsız eden konuyu Jean'a açma olanağı bulur ve ona namuslu bir erkeğin annesine söz getiren serveti kabul etmeyeceğini söyleyiverir.

6. AHLÂKİ DEĞERLER (MORAL VALUES)

Romanda ailenin olağan yaşamını sürdürdüğü bölümde kişilerin betimlemeleri yapılırken, Pierre ve Jean'ın kendi halinde insanlar olan anne ve babasının oğulları için orta halli ancak onurlu bir konum düşledikleri vurgulanarak ailenin maddi varlıktan çok maneviyata değer verdiği gösterilir. Kendi halinde yaşayan Roland ailesi için iyilik, dürüstlük, güvenilirlik, merhametli olmak gibi ahlaki değerler, onurlu bir yaşam önem verilen olgular olarak yansıtılır.

Mösyö Roland, Bay Maréchal'in ölümüne kayıtsız görünmemek ve Bay Maréchal'in tüm servetini küçük oğulları Jean'a bırakmasına haklı gerekçe bulma çabasına girer. M. Roland ortada anlamlı bir sebep bulamayınca mirasçısı olmadığı ve küçüğün doğuşuna yardım ettiği için bu serveti oğlu Jean'a bıraktığına inanmak ister. Böylece vicdanını rahatlatmak ister. Güngör vicdanı "Tanrı, insan, cemiyet, kendi benliğimiz hakkındaki inançlarımızdan meydana gelmiş bir iç kontrol mekanizması" olarak tanımlar (2000:129). Buna bir kez kendi karar verdiğinde çevresindekileri bu yönde ikna etmeye çalışır (PJ, 52). Roland Baba mirastan yoksun kalmama adına son derece dayanaksız bu gerekçeye sığınırken buna yalnızca kendisinin inanmak istediğini de ortaya koyar.

Kardeşini doğumundan bu yana içten içe kıskanan Pierre, bu miras haberiyle tümüyle sarsılır. İç sıkıntısını gidermek için ya rıhtıma gider, denize açılır ya barda hizmetçi kızla buluşur ya da Polonyalı eczacıyla buluşur. Maupassant'ın yaşamını anlatan kaynaklarda onun sıradan insanlarla kurulu bir çevrede yaşam sürmeyi sevdiği görülmektedir. Yazarın "balıkçılarla, köylülerle can ciğer görüşür, arkadaşlarını onların arasından seçer, onlar gibi yaşar, tehlikelere onlarla ortak olur, basit eğlencelerine katıldığı" (Maynial, 1958:20) dikkate alındığında başkahraman Pierre'in Maupassant'ın yaşam biçimine oldukça benzer bir yaşamı seçtiği açıkça görülür. Başta sıkıntısını kendi içinde yaşayan ve çözmeyen çalışan Pierre sonrasında kendini tutamaz ve özellikle yakın çevresine karşı tepkileri sertleşir, sözleri saldırganlaşır. Pierre aile içinde kendisi dışında hiç kimsenin mirasın neden yalnızca Jean'a bırakıldığını sorgulamaması üzerine yalnızlığına daha da gömülür. Bu sorunun yanıtını evde bulamayacağını ayırdına varan Pierre dış dünyaya açılır ve diğer insanlara yönelir. Böylelikle yapıtlarında sıklıkla "...Burjuva ahlaksızlığı ve açgözlülüğü; Normandiya köylülerinin tamahkârlıklarını ve zalimliklerini..." (Özer, 1994:122) gösteren Maupassant biçiminin bu romanda da yansımaları yapılmış olur.

Pierre ahlaki değerleri ve toplumun tepkilerini hiçe sayan ailesiyle de çatışmaya bu noktada başlar. Pierre'in yakın çevresiyle ilişkileri öncelikle ahlaki düzlemde bozulmaya başlar. "Ahlâki ilişki, insanlar arasındaki en temel ilişki türlerinden biridir ve temel vasfı değer kavramını öne çıkarmasıdır." (Durak, 2007:1). Deniz kenarında, sokaklarda, barlarda gezdiği anlarda kafasını meşgul eden sorunun sebebini araştırırken kardeşini kıskandığı gerçeğiyle yüzleşir. Bu gerçeği iç dünyasında kendine itiraf eden Pierre kardeşi Jean doğana kadar ailenin tüm sevgisini ve ilgisini kendisine yönelttiği çocukluk yıllarındaki o kıskançlık duyguları depreşir. Beş yaşına kadar anne ve babasının kollarında o varken artık Jean onun yerine geçmiştir. Çocukluk yıllarında yaşadığı bu duyguyu yeniden ve derinden duyumsayan Pierre kardeşini küçümseme, ondan daha güçlü, varlıklı ve tanınmış olma düşleri kurmaya başlar. Bu miras olayıyla birlikte meslek seçiminde olduğu gibi pek çok konuda kararsızlığından dolayı başarı sağlayamamış olan Pierre doktor olarak nasıl kardeşinin konduğu servetle elde ettiği yaşam standardına erişebileceğinin hesaplarını yapmaya başlar. Çok açık olarak kardeşi Jean'ı kıskanan Pierre onun "bütün dertlerden, çalışma yaşamından kurtulmuş, özgür; mutlu, neşeli, dilediği yere gidebileceğini" düşünür (PJ, 59). Ancak kardeşi her ne kadar büyük bir servetin sahibi olmuşsa da onun elindeki fırsatları yeterince değerlendiremeyeceğini düşünür. Kendisinin böylesi bir mirasa konduğunda yapmak isteyeceklerini yapamayacağını düşündüğü Jean'ın bu yeterliliğe sahip olmadığına yürekten inanır.

Romanda yan karakterlerden biri olan yaşlı Polonyalı Baba Marowsko siyasi bir mülteci. Bu miras ortaya çıktığında doğabilecek söylenti veya düşünceleri Pierre'e karşı ilk kez dile getiren de odur. Pierre'den yaşça oldukça büyük olan Baba Marowsko romanda onun dert ortağıdır. Dost acı söyler misali mirasın iki kardeş arasında paylaşılmasından yalnızca Jean'a bırakılmış olmasının çevrede yaratacağı etkiler hakkında Pierre'i uyarır, "Bu iş çevreye karşı hiç hoş kaçmayacak" (PJ, 63) diyerek bir anlamda onun gözünü açar. Yaşlı Polonyalının üstü kapalı biçimde söylediği bu söz Pierre'e mirasın neden yalnızca kardeşi Jean'a bırakıldığına yanıt verilemeyecek bir durumla karşı karşıya kaldığını gösterir. Pierre hep kaçtığı bu gerçekle dostunun bu sözleriyle yüzleşir. Kendisine itiraf etmekten korktuğu toplumun yerleşik ahlak kurallarına göre yadırganabilecek bu durum onu bu sözden sonra daha da rahatsız edecek ve bu düşüncelerden etkilenecek olan kişinin yalnızca kendisi olmadığını/olmayacağını anlayacaktır. Pierre Baba Marowsko'la söyleşinden sonra kardeşinden daha varlıklı olmaya karar verir. Büyük bir servete konan Jean meslek sahibi olma, çalışma gibi konularda da Pierre'le aynı görüşlere sahip değildir. Jean "insan yoksul doğunca çalışmaya katlanır, bunu anlarım ama geliri oldu mu aptal olmalı ki boş yere çalışsın, didinsin..." (PJ, 67) diye düşünür.

Baba Marowsko'la konuşmasından sonra kendini avutamayan Pierre neden buna gerek duyduğunun da ayırdına varamaz. Aklına ara sıra görüştüğü küçük bir birahane hizmetçisi gelir. Bu kızla ilk karşılaştıkları anda Pierre farklı duygular içine girer. Bu durum romanda şöyle betimlenir. "...Daha şimdiden ondan tiksinimişti... Onu aptal, bayağı, aşağılık buluyordu; kendi kendine: Kadınlar bize bir düşlem ya da bir lüks aylası içinde görünmelidir..." (PJ, 72). Maupassant Pierre'in iç dünyasından hareketle bu kızın barda çalıştığı için Pierre'de tiksinti yarattığını açık biçimde sergiler. Bu da ahlaki bakımdan önemli bir açılamdır. İyi ve kötü kavramları üzerine odaklanan ahlaki değerler, "eylemlerin ve kişilerin bir özelliği olarak karşımıza çıkar." (Kuçuradi, 2006:181). Pierre'in Baba Marowsko'dan sonra ikinci kez sarsılması da bu kızın, "sana bu kadar az benzeyişine şaşmamalı doğrusu!" (PJ, 73) demesine çok sinirlenen

Pierre içinden onu tokatlamak gelir. Bununla ne demek istediğini soran Pierre'e kız aptal, saf bir tavır takınarak şöyle söyler: " -Ben mi? Hiç. Demek istiyorum ki senden talihliyim." (PJ, 73). Pierre bu sözlerin altında kızın Jean'ın Maréchal'den olduğuna inandığını anlamakta gecikmez. Maupassant'ın tüm yapıtlarında çocukluğu geçirdiği Normandiya Bölgesi ve insanları kendini baskın biçimde gösterir. Bunun nedeni "...bütün çocukluk hayatının iliklerine kadar ve ayrılmaz bir şekilde Normandiya tabiatıyla kaynaşmış olmasından ileri gelir" (Maynial, 1958:19).

Tıpkı "bu iyi bir etki bırakmayacak" diyen Marowsko'nun sözleri gibi bu kızın sözleri de Pierre'i derinden etkiler. Kızın sözlerini kendi kendine yineleyen Pierre'in karmaşık duygular içine girdiği şöyle betimlenir: "Kafalarda bu çirkin kuşkuyu uyandıran nedenler şimdi ona apaçık olarak birer birer görünüyor, sınırlendiriyordu. Vârissiz, bekâr bir yaşlı adam, malını dostlarından birinin iki çocuğuna bıraksın, bundan daha basit, daha doğal bir şey olamaz; ama bütün malını çocuklardan yalnızca birine versin, elbette o zaman, buna herkes şaşar, dedikodu yapar, bıyık altında güler. Nasıl olmuştu da bunu önceden sezememişti? Nasıl olmuştu da babası duyumsayamamış, annesi anlayamamıştı? Bu beklenmedik paradan o kadar mutlu olmuşlardı ki, böyle bir şey akıllarından bile geçmemişti; sonra bu namuslu insanlar nasıl böyle alçakça bir iftiradan kuşkulanabilirlerdi?" (PJ, 74).

Ailesini doğabilecek alçakça iftiralarından korumaya çalışan Pierre çevredeki insanların babasına gülüp annesini kötüleyecek olmalarının endişesini duymaya başlar. Kardeşiyle gerek fiziksel gerekse kişilik özellikleri bakımından benzeşmemeleri insanların gözüne daha da batacak kuşkuları artıracaktır. Bu noktada Pierre, annelerinin namusunu kirleten bu korkunç tehlikeye karşı koyma kararı alır ve bunu kardeşine Jean'a nasıl söyleyebileceğini düşünmeye başlar. Öte yandan davranışlarında ve sözlerinde paranın verdiği güven sezilen Jean'ın sevincine diyecek yoktur. "İşler olup bitmiş, imzalar atılmış, yirmi bin franklık bir gelire konmuştur" (PJ, 76).

Pierre endişelerini çoktan hatırı sayılı servetin sarhoşluğuna kapılmış olan kardeşine nasıl açacağını düşünür. Ne olursa olsun bu durumu ona anlatması gerektiğine karar verir zira "ortada annesinin namusu vardır" (PJ, 77). Romanda namus kavramı konusunda en fazla duyarlılığa sahip olan kişi olarak gösterilen Pierre de tıpkı diğer aile bireyleri gibi olayı başta masum sebeplere bağlayarak kendini rahatlatmış gibi görünse de kardeşini kıskanması onu farklı düşüncelere yönlendirmiştir. Görüştüğü insanların toplumun diğer insanların bir görüntüsü olduğundan hareketle endişeleri artmış hatta kendisini büyük bir çıkmazın içinde duyumsamaya başlamıştır. Pierre'in duyguları kıskançlıktan çıkıp, şüphe ve öfkeye dönüşmüştür. Pierre annesinin namusunu koruma içgüdüleriyle birahane kızının sözlerini onun gibilerin namuslu kadınlar hakkında bu denli kuşkuya düşmeleri olarak değerlendiren, görmezden gelmeye çalışır. Bu noktada annesi gibi iffetli kadınların bu birahane kızları gibilerce iftira edilip lekelendiklerini anımsar. Pierre onda bu korkunç kuşkuyu yaratanın kendi kuruntusu olduğuna inanmaya çalışır. Ancak kuşkularını bir türlü yenemez, Maréchal'in ailesiyle olan yakınlığını araştırmaya koyulur. Bu araştırma sırasında Maréchal'le ilk dostluğun kendisi henüz üç yaşında kızla tutulduğunda onun yardıma koşmasıyla kurulduğunu öğrenir. Yüreğini delip parçalayan bir kurşun gibi içine işleyen bu düşünce Pierre'in kuşkularını söndürmek yerine alevlendirir. Bu durum romanda şu sözlerle açıklanır: "Madem ilkin beni tanıdı, benim için o kadar özveride bulundu, beni sever öperdi, ailemle olan dostluğunun tek nedeni bendim, niye bütün malını kardeşime bıraktı da bana bir şey vermedi?" (PJ, 90). Bu bilgiden

sonra açık biçimde birahane kızı ve Baba Marowsko'nun sözlerinde kuşkuya yer kalmadığının ayırdına varır. Her şey ortadadır: İnsanlar annelerine laf getirecek bu mirası kabul etmemeleri gerektiğini düşünüyorlardır. Maréchal'in tüm malını neden Jean'a bıraktığı artık ne bir kıskançlık ne de hasetten kaynaklıdır. "Asıl neden müthiş bir şeyin korkusudur: Kardeşi Jean'ın bu adamın oğlu olduğuna kendisinin de inanmış olmasıdır" (PJ, 92). Artık yüreğinde hiçbir iz bırakmadan gelip geçen bu adamı anıları arasında canlandırmaya, görmeye, tanımaya, anlamaya çalışır (PJ, 93) Pierre Maréchal'le ilgili anıları canlandırmaya çalışır. Onu aile için iyi, güvenilir ve üzerine toz kondurulmayan bir dost olarak anımsar. Anılarında kendisini de kardeşini her zaman seven bu adamın "her şeyi Jean'a bağışlamak ve kendisine hiçbir şey bırakmamak için ortada ancak önemli ve gizli bir neden olması." (PJ, 95) gerektiğine inanmaya ve bu ayrılık gayrılığa akıl erdirememeye başlar. Jean oğlu olmasa Maréchal'in bu davranışıyla bir kadının namusunu lekeleyecek kadar budala biri olmadığına karar verir.

7. SONUÇ (CONCLUSION)

Bu çalışmada ele alınan roman özellikle psikolojik bağlamda, dönemin aile sosyolojisinin ve değer psikolojisinin bir çözümlemesi niteliği taşımaktadır. Romanda ahlaki değerler yanında mutluluk-mutsuzluk ilişkisi de bir alt sorun olarak yansıtılmıştır. Burada dönemin mutluluk anlayışı ve yazarın buna yaklaşımı ön plana çıkartılmıştır. Romanda din-ahlak ilişkisi bağlamında Guy de Maupassant'ın dine karşı geliştirdiği olumsuz görüşlerin de yer aldığını söyleyebiliriz. Yazarın Yvetot'da gittiği din okulundan atılması tüm yaşamı boyunca gerek kendi özel yaşamında gerekse yapıtlarında ilk eğitim sürecinde aldığı bu eğitim dine karşı geliştirdiği olumsuz görüşlerin izlerini taşır.

Roman boyunca annesinin iffeti, ailesi ve yaşamları üzerine derin düşüncelere kapılan ve çıkış yolu arayan Pierre'in yaşadıkları özellikle iç dünyası temel alınarak yansıtılır. İçinde yaşadığı derin sarsıntıyı tek başına aşmaya çalışan ancak başarısız olan Pierre yaşadığı olayları anlamaya, çözmeye çalışırken yaşamını derinden değiştirecek süreci de kendi elleriyle hazırlar. Annesi gibi "saf, temiz, doğru ruhu, yalın yaşamı, sudan daha duru" (PJ, 97) birinden kuşkulandığı için kendisini suçlayan Pierre, Jean'ın Maréchal'in oğlu olduğuna inanmakta direnmesini annesini kendisi kadar iyi tanıyan biri olmadığı inancıyla destekler. Annesinin namusundan kuşkuya düştüğü bu noktadan sonra Pierre keşfettiği bu çirkin şeyi sindirmek için çektiği üzüntünün bıraktığı acı etki ruh sıkıntısına dönüşür. Namus konusunda kendisi gibi düşünmeyen ve miras kalan parayı doğal ve haklı bularak alan kardeşi Jean'ın tepkisi Pierre'i içinden çıkılmaz bir duruma iter. Ailesine özellikle de annesine yabancılaşan Pierre büyük bir yalnızlık duygusuna kapılır, amaçsızca sokaklarda, deniz kenarında dolaşır, kendini avutmaya çalışır. Annesiyle ilişkileri bozulmaya başlayan Pierre söylemlerini de onu iğneleyen ahlakçının özdeyişleriyle güçlendirerek annesinin canını yakmaya çalışır.

Pierre kardeşinin tepkisiz kalması karşısında pamuk ipliğiyle bağlı olduğu insanlardan, artık kendisinin olmayan evden kaçıp kurtulmak ister. Yılın yarısından çoğunu New York ve Havre'de geçireceği bir transatlantikte doktor olarak iş bulmasına yardımcı olur. Onlarla artık yaşayamayacak olan Pierre'i kurtarmak için değil, annesi ve Mme. Rosémilly'yle kuracağı yaşamda onun gölgesinden kurtulmak için yaptığı sezilir. Annesinin ihanetini doğal karşılayan Jean'nın durumu kabullenip hiçbir şey olmamış gibi yaşamına kaldığı yerden devam etmesi için Pierre'in bu kaçış isteği bulunmaz bir fırsat olur.

Pierre Jean'la annesinin neler konuştuğunu, kendisi hakkında ne düşündüğü bilmeden Havre'da ayrılır. Annesinin ihaneti kendisini suçlu gibi duyumsattığından bir serseri yaşamı seçmiştir. O gittikten sonra ailede diğer kişiler hiçbir şey olmamış gibi yaşamlarına dönerler.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 11-14 Nisan 2018 tarihleri arasında Gazi Üniversitesi Ankara'da düzenlenen 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu'nda (USOS 2018) sözlü bildiri olarak sunulmuş ve yeniden yapılandırılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Durak, N., (2007). Mevlânâ'nın Ahlâk Öğretisinde İyi ve Kötü Kavramları. S.D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl/Cilt: 2007/2, Sayı:6, ISSN 1305-7774, ss:1-24.
- Duru, O., (1953). Ayrıntıların Önemi. Ufuklar, C:2, S:3(19), Aralık.
- Erlat, J., (1994). Benzersiz Bir Yaşam Deneycisi, Kadın Sarrafı ve Fantastik Ustası: Guy de Maupassant. Frankofoni 6, ss:131-142.
- Güngör, E., (2000). Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Kuçuradi, İ., (2006). Etik (4. baskı), Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Martino, P., (1958). Fransız Natüralizmi (1870-1895), (Çev: Nebil Otman) Ankara: Maarif Basımevi.
- Maupassant, G.D., (1999). Pierre ve Jean (Dünya Klasikleri Dizisi:39) (Çeviren: Bedia Kösemihal), Ankara: Çağdaş Yayıncılık.
- Maynial, E., (1958). Maupassant'ın Hayatı ve Eserleri. (Çev: Afif Obay) Ankara: Maarif Basımevi.
- Safa, P., (1950). Dünya Romanının Aksaklıkları. Türk Dili, C:1, S:1, Ekim.
- Özer, S., (1994). Aydın Olabilmenin Bedeli: Maupassant Öyküsünde Yalnızlık, Korkular ve Delilik Temaları. Frankofoni 6, ss:119-129.